

34. Bikács, Belső-sziget

(Tolna megye) Kő

A földvár területén Miklós Zsuzsa által talált,³ talán középkori templomra utaló néhány embercsont miatt 2008. február végén felkerestem a lelőhelyet. A száraz szántásban most két foltban figyeltem meg építési törmeléket: a domb tetején több, míg DK-i lábánál szórványosabban jelentkezett elsősorban téglatörmelék kb. 10×10 m-es területen. Az előbbi helyen kb. 5 m hosszan kiszántott fal habarcsfoltos vonala is látszott. Embercsontot nem találtam.

K. NÉMETH ANDRÁS

35. Borgáta, Gyöngyvirág utca 4.

(Vas megye) I

2008. január 17-én telefonon bejelentést kaptunk, hogy Borgáta területén csontvázat bolygattak meg. Január 21-én a helyszínen (Hrsz. 886) kiderült, hogy az utca gerincvezeték árkában másutt embercsontokat vagy más jelenséget nem találtak. A két gyerek csontvázához tartozó töredékek az árok mellett voltak kikerkezésünkkor, nem anatómiai rendben. Homokos az egész domb, a sírok ebbe voltak beleásva. A csontok megtartása elég rossz volt, kb. 100–130 cm mélyen lehettek. Az árok É-i metszetében mintha egy beásás lenne, csont is volt itt a metszetben. Rábontottunk, újabb, de nem anatómiai rendben lévő csontok kerültek elő.

A csontokon sincs semmi hajdani fémmelléklet, viselet nyoma, s nem találtunk semmit sem az átnézett homokban, sem a rábontásban. Koruk tehát ismeretlen, de bizonyosan nem legújabb kori.

ILON GÁBOR

36. Bököny, Lajtner-tagtól nyugatra

(Szabolcs-Szatmár-Bereg megye) Á

2007-ben végzett terepjárásunk során regisztráltuk a 190×120 m kiterjedésűre becsült lelőhelyet (MOL 3. lh.), ahol bronzkorinak és Árpád-korinak meghatározott cserepeket gyűjtöttünk (Hrsz.: 0349/8). A vezeték fektetését megelőző feltárást 2008-ban végeztük el. A lelőhelyen egy leletgazdag Árpád-kori településrészletet tártunk fel 4 házzal, gödrökkel és árokkal. A házakban kemencék és cölöplyukak voltak.

L. NAGY MÁRTA – SCHOLTZ RÓBERT

37. Bököny, Veszprémy-dűlő

(Szabolcs-Szatmár-Bereg megye) Ő

2007. április 10-én végzett terepjárásunk során a megyehatárt kirajzoló erdőréz „sarkánál” rossz megfigyelési körülmények között gyűjtöttünk cserepeket a sötétebb

homokos talajban az ÉNy-DK-i dombgerinceken. A lelőhely (MOL 15.) kiterjedését 240×160 m-re becsültük, amelyből a vezeték az előzetes felmérés alapján kb. 240 m-t érinthet. A leletek őskori településre utaltak.

A humuszos előtti detektoros keresés során ólomdarabot találtunk. A lelőhelyet a Kulturális Örökségvédelmi Szakszolgálat 2008. március 17-én adta át. A humuszosást állandó felügyelet mellett végezték május 13–15-én. Jó néhány objektumfolt jelentkezett, viszonylag sűrű lelőhely.

ISTVÁNOVITS ESZTER

38. Bölcske, Gyűrűsvölgy

(Tolna megye) U, B, LT, Á

Az épülő M6 autópálya Tolna megyei szakaszán található M6 TO-14. jelű lelőhely legnagyobb része egy löszös homokdomb háta, illetve a Gyűrűsvölgy tórendszeréhez lefutó, erősen lejtős oldala. Ennek megfelelően a legnagyobb régészeti fedettséget az alsó (É-i) lankás, szélvédett, vízparti végen figyelhettük meg. A megelőző feltárást 2008. március 17. és június 20. között az ELTE BTK Régészettudományi Intézete végezte. A lelőhelyen négy régészeti korszak nyomait különítettük el. A feltárt 1,62 ha nagyságú területen 257 objektum került elő.

A legkorábbi megtelepedési periódust a *neolitikus zselizi kultúra* legkésőbbi fázisa képviselte, a dombhat magasabb részén feltárt Langgrube betöltéséből előkerült kerámiaanyag már lengyeli jellegzetességeket is mutat. A nagy kiterjedésű, laza szerkezetű telep nyomai két csoportban, a domb tetején és az alsó, védett részen sűrűsödtek; az egykori település inkább a Gyűrűsvölgy hosszán, a domb É-i oldalán húzódnak. Bár a magasabb fekvő részen számos gödröt feltártunk, házak nyomait nem sikerült rögzítenünk. A 36. sz. anyaggyerő gödör K-i szélében hármastemetkezést tártunk fel, egy különálló gödörben pedig kettős, csonkolt temetkezést. A 149. sz. árok szélében talált temetkezés igen különlegesnek mondható: a 8 év körüli gyermek testét gondosan lefedték egy nagyméretű, gömbtestű fazék durván összetört cserepeivel és egy finomabb, kottafejes díszű edény töredékeivel. A leletek közül néhány jellegzetes tiszai importtöredék mellett kiemelkedik a zselizi kultúra vörös-sárga pasztózus festett finomkerámiája és egy kis, lapos fejű, inkrusztált szemű idoltöredék.

A *bronzkori* urnamezős kultúrát két kis gödör képviselte. A lelőhely legmagasabb pontján egy 8 m átmérőjű, feltételezhetően késő bronzkori körárkot figyelhettünk meg; belsejében kettős cölöpsor maradványait tártuk fel.

A *La Tène B-C periódusba* a kelta falu objektumai keltezhetők. A feltárt házak a szelvény alsó, É-i sarkában csoportosultak. A házaktól kissé távolabb földbe mélyített, két sütőhelyes kemencebokrót tártunk fel. A domboldal középső részein már csak szórványosan jelentkeztek a korszak gödrei; az egykori falu feltehetően inkább a vízpart hosszán, a mélyebben fekvő részen húzódik.

3 MIKLÓS Zs.: Tolna megye várai. Budapest 2007, 153. (Varia Archaeologica Hungarica XXII.)